

פרשת ויגש

אלרי מסכית אל דל

כדי שהאחים לא ירגישו שלא בנח, את תחושת הגירות המעיקה הזו, הוא יזם את כל המהלך הזה, של קניית האנשים והאדמות, ומעבר הערים.

מי יודע איזה בלגאן היה שם במשרד הפנים באותה תקופה, תורות ארוכים לרשום את הכתובות החדשות, חברות ההובלות היו עמוסות.

אנשים עזבו את הבתים שלהם ונכנסו לבתים שהם לא מכירים, הוא הפך את כל מצרים לעולים חדשים, והכל בשביל האחים הקדושים, שירגישו בנח. שאף אחד במצרים לא ירגיש שיש לו משהו יותר מהם. 'אתם חדשים פה? גם אני חדש כאן...!'

היה יהודי אחד, שהתברך בהרבה ילדים, הוא זכה לחתן אותם בכבוד, ולפני חתונה של הבן האחרון, הוא התאלמן לא עליו.

בסיום החתונה, הוא עלה לביתו בשעת לילה מאוחרת, ולפתע טלפון מאת הרב שלו. הרב התעניין איך היה בחתונה, וחיווה את דעתו על החתונה, איך שהכל היה יפה, התזמורת, והאוכל, והבגדים של בני המשפחה, והחתן המפואר וכו'.

כשהדבר נודע לתלמידים, הם שאלו את הרב, למה הוא היה חייב להתקשר בשעה כזו, למה הוא לא חיכה לבוקר, וכי זה היה כל כך דחוף?

אמר להם הרב: "בדרך כלל, כשבני זוג חוזרים הביתה מחתונה של אחד הילדים, מה הם עושים? הם יושבים ומשוחחים על החתונה, איך היה בחופה, ואיך היו הריקודים בשני הצדדים, את מי הם פגשו, ומה אמרה הדודה מעפולה, והסתבתא מקרית אתא..."

היהודי הזה, חוזר הביתה אחרי החתונה, ובפעם הראשונה בחיים שלו, אין לו עם מי לחלוק את הרגשות שלו. הוא חיתן את הבן של, הלב שלו מוצף ברגשות גואים, והוא לא יכול לשתף אותם עם אף אחד...

אז התקשרתי אליו, כדי לנסות לחפות על החסר הזה, לדבר אתו על החתונה, לחלוק אתו את הרגשות, לשמוע אותו, להחמיא לו, לדבר אתו על זה, כדי לשמח ולהרגיע אותו."

זה נקרא - "אשרי משכיל אל דל" (תהלים מא, ב), מי שיודע להשכיל, לחשוב בצורה חכמה ושכלית, מה הידל' צריך. זה לא רק דל מבחינה כספית, יש הרבה סוגים של 'דל'. אחד שזקוק למחמאה, מי שצריך עידוד או תמיכה.

ובעניין הזה, אספר מספר סיפורים אישיים.

אני זוכר, כשעברתי דירה לבניין חדש, בפעם הראשונה שהגענו, הרגשתי את אותה תחושת גרות, חוסר נוחות שכולם כאן כבר ותיקים, ואנחנו חדשים, תחושה של חשש מה, איך אתקבל, איך יסתכלו עלינו, איך יהיה כאן.

ואז דפק אחד השכנים בדלת, הניח צלחת עם קרואסונים של אנג'ל שקונים בסופר, קולה פפסי בטמפרטורת החדר, ואמר בחופזה, "ברוכים הבאים, אם אתה צריך משהו אני כאן...".

אולי הסכום הממוני של המשלוח הזה הוא לא גדול, אבל אי אפשר לתאר עד כמה זה שיפר את ההרגשה שלנו באותו זמן, עובדה - שעד עכשיו אנחנו זוכרים את זה.

את אותה התחושה הרגשתי פעם נוספת, עוד בהיותי בישיבה. הייתה תקופה מסיימת, שעברתי ללמוד בישיבה אחרת, סוג של 'התרענות' מהשגרה ('חילווק'...).

כשהגעתי לשם, בחור חדש עם המזוודות, בפרט שלטיפוס כמוני לוקח זמן להרגיש בנח ובטוח בחברה החדשה, ליוותה אותי תחושה לא הכי נעימה של זרות וגרות.

ואז הופיע בחור מסוים, שליווה את כל ההתחלה שלי שם. הוא לא היה נחשב לבחור המוערך ביותר שם, אבל בשבילי, במציאות שחייתי אז, הוא היה כמו מלאך מושיע, וגם לאחר תקופה, שכבר

יש דברים, שכל אחד יכול לשים לב אליהם, הם בולטים. אבל יש דברים, שכמה אנשים יכולים להסתכל עליהם בו-זמנית, ורק אנשים עם לב רחב ורגישות מרבית לזולת ישימו לב אליהם, ויחשבו עליהם.

כששואלים מישהו - "איך אתה מרגיש?", והוא אומר "בסדר", צריך חכמה מיוחדת להבחין האם זה באמת בסדר, או שמשוה מסתתר מאחורי ה'בסדר' הזה.

זה יכול להיות חבר, בן, אח, שכן, או כל אחד אחר. לשים לב שמשוה מעיק על בן אדם. לא לבייש אדם בלי לשים לב לדעת לעזור בצורה מכובדת. לזהות סימני מצוקה גם אצל מי שמתבייש להראות אותם.

את היסוד הזה אפשר לראות בבירור בפרשת השבוע.

בפרשת השבוע יש מהלך מעניין שעשה יוסף הצדיק. כשיעקב והאחים הגיעו למצרים, יוסף נתן להם מקום להתאכסן במצרים, "במיטב הארץ בארץ רעמסס" (בראשית מז, יא), שזה מקום בארץ גושן (רש"י), וכן אוכל על חשבוננו כמה שהם צריכים. מיד אחר כך מוסיפה התורה נתון נוסף, שכשיוסף מכר את האוכל לתושבי מצרים, בשלב מסוים, נגמר למצרים הכסף לשלם לו, אז הם מכרו לו את הקרקעות שלהם בתמורה לאוכל. וכשנגמרו הקרקעות, הם מכרו לו את עצמם לעבדים.

ואז יוסף עושה מהלך מעניין, "ואת העם העביר אותו לערים מקצה גבול מצרים ועד קצהו" (בראשית מז, כא), מאחר וכל העם הם שלו, וכל הקרקעות הם שלו, הוא שינה לכל אוכלוסיות מצרים את מקום המגורים.

מי שגר בפיתום, העביר אותו לרעמסס לרחוב פרעה מספר 48. ואת מי שגר בגושן, העביר לפיתום, לרחוב החרטומים פינת רחוב הפירמידות... מהיום כל אחד גר במקום אחר.

מאות ומיליוני מצרים, אורזים את כל החפצים שלהם, ומפנים את המקום שהם גרו בו כמה דורות, ועוברים דירות.

'מאיפה אתה?', 'אני ממרכז העיר! ואתה?', 'מהשכונות!...' איפה הגן של פטמה... איפה הפארק שאנחנו רגילים אליו... כלום... נחלות שהיו ירושה של שנים במשפחה, נעזבו ועברו לבעלותו של פרעה.

הרעיון הפשוט שעומד מאחורי הטלטלה הזו של העם, הוא להראות בעלות על הקרקעות, שזה לא סתם קנין שלכם ושל האדמה שלכם, אלא זה קנין אמיתי, הנה אני יכול לעשות מה שאני רוצה באדמות שלכם ובכם.

אבל למה באמת יוסף הכניס את עצמו לזה? כל כך היה חשוב לו לקנות את הכל לפרעה? ולהראות לכולם שהנכסים של פרעה? וכי מה אכפת לו מפרעה הרשע?

את התשובה, כותב רש"י: "ולא הוצרך הכתוב לכתוב זאת, אלא להודיע שבחו של יוסף, שנתכוון להסיר חרפה מעל אחיו, שלא יהיו קורין אותם גולים".

הוא רצה בסך הכל לתת לאחים שלו שמגיעים עכשיו למצרים הרגשה טובה. נניח שהם היו מגיעים למצרים, הוא היה מסדר להם מקום לגור בו, והשכנים שלהם בכל השכונה, היו תושבי המקום כבר עשרות שנים, אבא - סבא - נכד.

כבר ביום הראשון היו נגשים אליהם השכנים, ושואלים אותם 'מי אתם?'. 'אנחנו האחים של יוסף'. 'אה... אז תדעו, שבשורה הזו אי אפשר לחנות. שני הפחים האלו שלנו. תשתדלו לא להפריע בין שתיים לארבע, ולא להניח עצים מחוץ לדלת...'

איזו תחושה לא נעימה...

אבל אם נניח מאכלסים 'פרויקט', שכונה חדשה, והקבלן מתחיל תהליך של 'מסירת מפתחות' למאות דירות, כולם מרגישים שווים. שואלים אחד את השני שאלות, מבקשים רשות, מרגישים בנח שאף אחד לא נותן להם הוראות או מטיל עליהם מגבלות.

בספר 'עלינו לשבח', מספר רבי יצחק זילברשטיין את הסיפור הזה, שסיפר תלמיד חכם אחד, איך שכן הדוד שלו חזר בתשובה: בן הדוד שלי השתתף בלוויה של אחד מקרובי משפחתו. הייתה זו הלוויה מצומצמת. המלווים הלכו אחר המיטה של הנפטר עד לצומת הראשית של השכונה בה אנו מתגוררים בירושלים, ומשם ביקשו המלווים לשוב לבתיהם.

גם קרוב המשפחה ההוא, התכוון לחזור לעירו, אלא שבדיוק באותו רגע הוא נתקל ב... דליים מלאים מים, וכלי נטילה שהיו מונחים בפתח הדלת של כמה מבתי השכונה. המחזה עורר את פליאתו וסקרנותו. הוא הבין, כי יש דברים בגו, ועל כן הוא ניגש אליו כדי לברר מה זה ועל מה זה.

הסברתי לו, שיש מנהג, שלאחר שחוזרים מהלוויה, לא נכנסים לבית, לפני שנטולים ידיים. ועל כן יהודים טובים עושים חסד אחד עם השני, ומצאו לכבן לשים את הדליים מחוץ לבתים, כדי שתהיה למלווי הנפטר אפשרות לקיים את המנהג.

כששמע את הדברים, האיש היה המום. מה שאצלנו נחשב כדבר שבשגרה, כמעשה חסד פשוט, והרצון לעזור לזולת הוא דבר מתבקש מאלינו, אצלו זה היה מראה בלתי יאומן, והוא התקשה להבין זאת.

עד כדי כך ששמעתי אותו ממלמל בינו לבין עצמו 'שאני אוציא מים בשבילך?! מה פתאום?! למה שאני אעשה זאת בשביל האחר? אין מצב!'

בן הדוד כל כך התפעל מהמחזה עד שהחליט גם הוא ליטול את ידיו... הוא ניגש לאחד הדליים ומתחיל לשפוך את המים על ידו, והנה מפיו פורצת קריאת התפעלות נוספת.

אני, מספר על תלמיד חכם, לא ידעתי על מה ולמה מה, "עד כדי כך?! לחשוב על השני בצורה כזאת?!", זעק.

שאלתי, מה קרה ומדוע הוא התפעל בשנית.

הסתבר, כי מאחר שהלוויה התקיימה ביום חורפי וקריה, אותם יהודים טובים שגמלו חסד עם חבריהם, לא רק הוציאו את המים החוצה, אלא גם חיממו אותם לפני כן, כדי שלנטילים תהיה הרגשה נעימה וחמה.

ויותר משהמים חיממו את ידיו של בן דודי, הם חיממו את הלב שלו, והוא אמר, שאם כך פני הדברים בקרב שומרי התורה והמצוות, הוא מבקש להתקרב ולהכיר את הדת מקרוב.

הוא ביקש ממני הכוונה, ואני שלחתי אותו לאברך שיעזור ויפקח את עיניו, ובסופו של דבר הוא זכה בחסדי שמיים נחזור בתשובה שלמה.

"אשרי משכיל אל דל"...

מצאתי את עצמי שם בצורה טובה, לעולם לא שכתי את החסד שהוא עשה אתי אז.

עוד סיפור: באחד מימי השישי, נסעתי במקום מסוים, והנה למול עיני התרחשה תאונה בין שני רכבים. שתי המשפחות יצאו מהרכבים מבוהלים, התקשרו לאן שצריך להתקשר, וחיכו ליד הרכבים אובדי עצות.

ביתי היה במרחק מה משם, נסעתי הביתה, הבאתי שתיה טעימה, ושוקולד, ניגשתי חזרה למקום, נתתי להם, התעניינתי בשלומם, והצעתי להם מקום להיות בו עד שיבואו לחלץ אותם. הם הודו לי מאד, אפילו התרגשו, אבל סירבו בחביבות.

לימים התברר שאותו יהודי משמש כרב בישיבה מסוימת, ששם למדו אחדים מבני משפחתי, והם סיפרו לי, שהוא היה מזכיר להם את זה מדי פעם, איך שסייעתי לו בעת צרתו.

למרות שאני לא הרגשתי שעשיתי משהו מיוחד, אבל הבנתי שהם במצב של חוסר אונים, אז לפחות הראתי שאכפתי לי, והנה, מסתבר שמבחינתו זה היה המון.

תמיד צריך לנסות לחשוב מעבר למה שרואים, מה אני הייתי רוצה שיקרה אם הייתי במקומו, מה אדם במצב כזה צריך, כל אחד צריך לחדד את החושים שלו, לאבחן את הצורך של השני.

לפעמים משהו צריך עזרה כספית, ויש לך אפשרות להגיש לו עזרה, יש שתי דרכים לעשות זאת. אפשרות ראשונה, לבוא אליו ולומר לו, "קח כסף, אני רואה שאתה צריך... תיקח שיהיה לך...".

אפשרות שנייה, לומר לו: "תשמע, יש איזה מישהו חולה, והוא ביקש שיתפללו עליו, קח את הסכום הזה, ותקרא כמה פרקי תהלים לרפואתו...". זה נקרא 'אשרי משכיל אל דל'.

לפעמים זוג חוזרים אחרי לידה עם תינוק הביתה. השכנים שמחים בשמחתם, ושולחים להם עוגות. וזה דבר חשוב מאד, זה באמת משמח לקבל עוגה.

אבל לפעמים הבית מוצץ בעוגות ואין ארוחה חמה. הילדים רעבים, ולהורים המותשים אין פנאי להכין אוכל. ארוחה חמה, במצבים מסוימים, טובה הרבה יותר מעוגה.

דבר נוסף, רוב האנשים נותנים בשבוע הראשון, שבועיים הראשונים, אבל יש את אלה שיחשבו קצת מעבר, ויביאו להם ארוחה חמה גם שלושה שבועות אחר, וגם חודש אחר זה.

לפעמים מה שהם צריכים, זה דוקא עזרה בשטיפת כלים, בכיבוס כביסות. לפעמים מה שישמח אותם יותר מכל זה לקחת קצת את הילדים ולשמור עליהם, שההורים יוכלו לנפוש.

אבל לא תמיד כולם חושבים בכיוון הזה, אז נכון, להכין עוגה זה מצוין, אבל לפעמים צריך לחשוב קצת מעבר. עוד נקודה למחשבה.

כשאנחנו עושים איזשהו אירוע, בדרך כלל יש בפינה בצד 'קופסה' עם חריץ למעלה שלשם אנשים משלשלים את המתנות שלהם.

ובסיום האירוע, רב המלצרים, פותח את אותה כספת בטקס מיוחד... ובעל האירוע אוסף את כל המעטפות, ובבית - טקס ספירת המעטפות... פותחים מעטפה אחר מעטפה, וסופרים... האם אנחנו יוצאים מורוחים או מופסדים...?

אז גם בעניין הזה כדאי לשמוע טיפ קטן...

בדרך כלל, רושמים על דף כמה כל אחד נתן. עצה טובה: אחרי שסיימת תיקח את הדף הזה, ותשתדל לעבור אחד אחד, ולהגיד לו 'תודה רבה על המתנה שנתת לי, ולעשות 'יו' ליד השם שלו, ועד שלא סיימת את כולם, אל תעזוב את הדף הזה!

כי כל אחד שהגיע לאירוע שלך, אתה לא יודע מה עבר עליו עד שהוא הגיע לאירוע, ועד שהוא שם את המעטפה. לפעמים הוא שרוי בקושי כלכלי גדול, ואולי היו לו עוד כמה אירועים באותו חודש, ובכל זאת הוא התאמץ, הניח את השטר במעטפה, הניע את הרכב, הגיע לאולם, ושלשל אותה אל הכספת.

ובכל זה כדי לשמח אותך! בשבילך אולי זה עוד 200 שקלים מתוך 20,000 או 30,000 או 50,000 שקל, אבל בשבילו זה סכום נכבד, וה'תודה' הזו עושה לו כל כך טוב, שהוא אומר, 'יהי שווה לי את כל המאמץ הזה... הנה הוא שם לב...!'

ולפעמים יש כאלו שאפילו על מתנות גדולות לא מתקשרים לומר 'תודה', זה נראה להם ברור מאלינו, אבל הבן אדם שנתן את המתנה מקווה שראית את מה שהוא עשה בשבילך. וכשאתה אומר 'תודה', זה נקרא 'אשרי משכיל אל דל'.

השיעורים נמסרו ונערכו ע"י האברך דוד יעקב עבו - מנהל מוסמך. 050-4148948

ניתן לקבל גם במייל david0504148948@gmail.com

ניתן להאזין לשיעורים במגוון נושאים מאת כותב השורות, בקו

'פרישת דרכים' 074-7962698

וכן במערכת קול הלשון

דוד יעקב עבו
מוהל מוסמך
(אברך)
050-4148948

סטוריליזציה רפואית
חומרים באיכות גבוהה
ללא מוסקטו

יחס אישי ומעקב לפני ואחרי הברית
זמין 24 שעות לכל שאלה
אפשרות לליווי הברית בשירה וניגון